

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет початкового навчання

**ІННОВАЦІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ:
ДОСВІД, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ,
ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали ІІІ науково-практичної інтернет-конференції
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету початкового навчання**

05 грудня 2023 року

**Харків
2023**

*Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол № 11 від 15 листопада 2023 р.*

Інновації в початковій освіті: досвід, виклики сьогодення, перспективи:
матеріали III науково-практичної інтернет-конференції здобувачів другого
(магістерського) рівня вищої освіти факультету початкового навчання ХНПУ
імені Г. С. Сковороди (05 грудня 2023 р., м. Харків) / за заг. ред. д. пед. н.,
доц. О. А. Мкртічян Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 113 с.

Збірник містить матеріали інтернет-конференції здобувачів другого
(магістерського) рівня вищої освіти другого року навчання факультету початкового
навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам початкової
освіти. Розкриваються питання теорії та методики навчання і виховання у початковій
школі, інноваційних підходів у роботі вчителя початкових класів, інклюзивного
простору в освітньому процесі початкової школи, історико-педагогічних та
компаративістських аспектів початкової освіти, перспективні напрями розвитку
початкової ланки освіти: український і європейський досвід, провідні питання
природничо-математичної та мовно-літературної галузей у початковій школі.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і викладачів
закладів вищої освіти.

УДК 378:373.3

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Артюмова Інна Українська календарна обрядовість як засіб національного виховання молодших школярів	8
Батура Юлія Дидактичні ігри як засіб формування пізнавального інтересу молодших школярів	9
Блага Анастасія Особливості формування творчих здібностей молодших школярів у процесі проєктної діяльності	10
Вань Сянюнь Особливості формування комунікативних умінь молодших школярів в умовах нової української школи	11
Вінникова Аліна Шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів засобами медіатехнологій	12
Гіріч Вікторія Педагогічні умови естетичного розвитку молодших школярів у процесі гурткової роботи	13
Гладченко Валерія Психолого-педагогічні прийоми формування позитивної «Я-концепції» у молодших школярів	14
Гончарова Олеся Багатодітна родина: особливості виховання дитини	15
Дранник Світлана Основні форми і методи формування вмінь співробітництва у молодших школярів	16
Ємельченко Анастасія Організація позакласної роботи з вивчення рідного краю у початковій ланці освіти	17
Земляна Аліна Особливості використання інтерактивних технологій навчання в умовах дистанційного освітнього процесу в початковій школі	18
Карпінська Карина Практичні аспекти формування патріотичних почуттів учнів молодшого шкільного віку засобами традицій українського козацтва	19
Коновал Єлизавета Застосування ігрових технологій навчання у процесі формування екологічної компетентності молодших школярів	20
Лисак Анна Шляхи формування ціннісного ставлення до природи учнів початкових класів	21
Любченко Світлана Розвиток творчої активності молодших школярів за допомогою аплікацій	22
Максимова Галина Шляхи формування екологічної свідомості учнів початкових класів	23
Мамон Ірина Психолого-педагогічні основи формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі позаурочної роботи	24
Манько Наталія Інтегровані заняття з дошкільниками в контексті реалізації принципу наступності	25
Масляник Тетяна Особливості формування здоров'язберезувальної компетентності в учнів початкових класів у процесі позаурочної роботи	26
Мулюкова Юлія Екологічні тренінги як площина для екологічного виховання молодших школярів	27
Мусієнко Катерина Позанавчальна діяльність молодших школярів як засіб для формування громадянської компетентності	28
Нечитайло Яна Практичні аспекти формування культури академічної доброчесності молодших школярів в умовах дистанційного навчання	29
Партола Данило Формування екологічної культури учнів у навчальному процесі початкової школи	30

Попова Оксана Особливості формування екологічної грамотності молодших школярів на уроках природознавства	31
Пукшин Інна Практичні аспекти формування національної самосвідомості дітей молодшого шкільного віку у сім'ї	32
Пшеченко Марія Система засобів естетичного виховання учнів молодших класів	33
Ревуцька Анастасія Засоби формування проєктної культури молодшого школяра	34
Резнік Вікторія Шляхи формування здорового способу життя молодших школярів у процесі навчання	35
Рохмаїл Аліна Формування толерантності молодших школярів в освітньому процесі початкової школи	36
Свид Ірина Технологія розвитку полікультурної компетентності молодших школярів в освітньому процесі початкової школи	37
Семененко Віра Практичні аспекти формування толерантності молодших школярів як засобу профілактики булінгу в освітньому середовищі початкової школи	38
Скрипніков Владислав Особливості формування соціальної компетентності молодших школярів у позашкільній діяльності	39
Скурідіна Уляна Особливості формування соціальної компетентності молодших школярів на уроках з іноземної мови	40
Строган Віолетта Патріотичне виховання молодших школярів у змісті природничої, громадянської та історичної освітніх галузей	41
Суббота Дар'я Практичні аспекти формування педагогічної культури батьків учнів початкових класів засобами народного мистецтва	42
Храмогіна Анна Психолого-педагогічні умови виховання психологічної стійкості молодших школярів	43
Чайка Анастасія Арт-педагогіка як засіб розвитку мотивації навчальної діяльності молодших школярів	44
Шаповалова Вікторія Педагогічні умови і методи формування відповідального ставлення у молодших школярів до освітньої діяльності	45
Шатун Марина Методи і форми формування медіа компетентності молодшого школяра в позанавчальній діяльності	46
Щипанова Вікторія Особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва	47
Яценко Кіра Шляхи формування творчих здібностей молодших школярів засобами арт-терапії	48

СЕКЦІЯ 2

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Голдобіна Дар'я Використання електронного ресурсу Learning Apps в освітньому процесі як засіб формування пізнавального інтересу молодших школярів	49
Дубовик Тетяна Організація проєктної діяльності з дітьми дошкільного віку	50
Каплюх Людмила Веб-квест як інноваційна форма ознайомлення учнів початкових класів із професійною діяльністю рятувальників	51
Котлярова Катерина Експериментальна перевірка ефективності використання STEM-проєктів як засобу формування soft skills учнів початкової школи	52
Левацька Анастасія Програма діяльності вчителя у період адаптації першокласників до навчання в НУШ	53

Мірошнік-Смірнова Ольга Застосування методу кейсів у роботі з дітьми дошкільного віку	54
Меркулова Олександра Малювання як напрям арттехнологій в початковій школі	55
Mostytska Tetyana Building an Individual Educational Trajectory for Primary School Students in Distance Learning: Experience of COVID Restrictions	56
Мринська Дар'я Практична реалізація розвитку творчого потенціалу молодших школярів засобами арт-терапії в освітньому дозвіллі	57
Рядінська Дар'я Формувальне оцінювання у початковій школі	58
Ponomaryova Nadia Creation of projects by younger schoolchildren on the way to improving communication skills	59
Ручка Анна Мотиваційно-ціннісний компонент здоров'язберігаючої професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів	60
Ткаченко Альона STEM-технології як інноваційний підхід у розвитку сучасної школи	61
Федоренко Єлизавета Програма розвитку емоційного інтелекту молодших школярів в освітньому процесі початкової школи	62

СЕКЦІЯ 3

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Барабаш Аліса Команда психолого-педагогічного супроводу як основа взаємодії між школою та сім'єю дітей з особливими освітніми потребами	63
Болтаєва Олена Технологія формування читацької компетентності в молодших школярів з особливими освітніми потребами на уроках читання	64
Клевцова Тетяна Використання арт-терапії у корекційній роботі з дітьми із заїкуватістю	65
Клюєва Наталія Роль сім'ї в процесі подолання вад мовлення дитини дошкільного віку	66
Степанюк Наталія Формування математичної компетентності молодших школярів з особливими освітніми потребами	67
Строган Віолетта Проблема готовності дітей старшого дошкільного віку з ЗНМ III рівня до засвоєння навичок письма у школі	68
Суровцова Єлизавета Навчання складанню розповіді дітей дошкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення	69
Якименко Вікторія Педагогічні умови успішної адаптації молодших школярів з особливими освітніми потребами до навчання в інклюзивному класі	70

СЕКЦІЯ 4

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА

ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІВПРАЦІ ВЧИТЕЛЯ, УЧНЯ І БАТЬКІВ

Абайдуліна Інна Практична реалізація педагогічної взаємодії з батьками учнів початкових класів в умовах НУШ	71
Кривошей Ольга Педагогіка партнерства як засіб формування особистості в освітньому процесі початкової школи	72
Крилова Катерина Практичні аспекти реалізації партнерської взаємодії з батьками дітей з ООП засобами педагогіки партнерства	73
Лавріненко Любов Практичні форми і методи взаємодії вчителя і батьків	74
Разумова Марія Взаємодія вчителя Нової української школи з батьками молодших школярів	75

Ситник Людмила Використання сучасних форм співпраці школи і сім'ї в контексті ідей педагогіки партнерства	76
Сотнікова Марина Практичні аспекти організації педагогічної освіти батьків дітей молодшого шкільного віку у закладі загальної середньої освіти	77
Тільна Ксенія Формування у молодших школярів позитивного ставлення до навчання в дистанційному форматі в умовах війни	78
Чалик Ганна Взаємозв'язок вчителя і батьків з питань захисту дітей у цифровому середовищі	79

СЕКЦІЯ 5 ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА КОМПАРАТИВІСТСЬКІ СТУДІЇ

Абакумова Юлія Питання спілкування вчителя та учня в практиці діяльності педагогічних курсів (кінець XIX століття)	80
Артюкович Олена Практичні аспекти реалізації дитиноцентричної концепції сімейного виховання В. Сухомлинського	81
Бойцун Олег Педагогічні ідеї Януша Корчака як гуманістична основа особистісно-орієнтованого підходу в освіті	82
Голубенко Тетяна Дидактичні принципи К. Ушинського в сучасних реаліях НУШ	83
Джміль Катерина Форми та методи соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими потребами (друга половина XX століття)	84
Ковальчук Ірина Основні орієнтири виховання та навчання у недільній школі Х. Алчевської	85
Коробейник Наталія Реалізація ідей В. Сухомлинського щодо формування педагогічної майстерності вчителів у освітньому процесі ЗВО	86
Куценко Дар'я Проблеми рідномовної освіти в творчості Лесі України	87
Рахматіллаєва Мадіна Формування педагогічних кадрів як окремих елементів просвітницької діяльності Х. Алчевської	88
Скрипник Олена Погляди І. Я. Франка на мету і завдання виховання школярів	89
Старікова Валерія Педагогічна культура батьків: зміст, компоненти та критерії	90
Тараніченко Наталя Релігійні свята як засіб виховання в українській родині кінця XIX – на початку XX ст.	91
Тимчій Ганна Досвід вчителів із питань використання дидактичних ігор для формування загальнонавчальних умінь учнів основної школи (друга половина XX століття)	92
Хижняк Аліна Практичні аспекти діяльності шкіл-клубів як засобу формування в школярів свідомої дисципліни (20-30-і роки XX століття)	93
Шевцова Ірина Світ дитини у спадщині Т. Г. Шевченка	94
Шкарупа Дмитро Практична реалізація авторських педагогічних систем А. Макаренка і В. Сухомлинського у сучасних закладах освіти	95

СЕКЦІЯ 6 ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ: УКРАЇНСЬКИЙ І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Бабич Інна Практичні аспекти реалізації системи початкової освіти у Німеччині	96
--	----

СЕКЦІЯ 6

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ: УКРАЇНСЬКИЙ І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Практичні аспекти реалізації системи початкової освіти у Німеччині Бабич Інна

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент І. В. Єсьман

У німецькій освіті на державному рівні питання організації освітнього процесу регулюються такими освітніми органами, як: Постійною конференцією міністрів освіти і культури федеральних земель та Конференцією ректорів німецьких закладів освіти. На рівні земель освітнім процесом керують земельні міністерства, вони ж і затверджують підручники для шкіл певної землі. Кожна земля керуючись федеральним законом розробляє та затверджує власний закон про освіту.

Культурні та освітні питання в Німеччині належать до компетенції земель, тому умови та навчальні програми можуть відрізнятися в різних землях. Так, спеціальний орган - Постійна конференція міністрів культури земель відповідає за координацію освітньої політики. Вона також стежить за тим, щоб якість освіти по всій країні залишалася високою.

Зазначимо, що завдяки реформам і удосконаленню освітньої галузі з кінця 80-х років ХХ ст. і до сьогодні в Німеччині діє чотирирівнева система освіти: початкова, дворівнева середня і вища. Дев'ятирічна шкільна освіта є обов'язковою для всіх дітей, починаючи з шестирічного віку. В державних школах навчання відбувається на безкоштовній основі. Зазвичай, діти відвідують початкову школу протягом чотирьох років (Grundschule). Лише в Берліні та Бранденбурзі початкова школа триває 6 років (відповідно, навчання на наступному рівні триває менше).

Усі класи навчаються за однаковою навчальною програмою. Протягом перших двох років усі предмети викладає класний керівник; у цей час немає дисциплінарного структурування - базові знання з математики, німецької мови, краєзнавства, музики та релігії викладаються комплексно, в рамках одного освітнього курсу. Починаючи з третього класу, уроки починають вести вчителі-предметники. Так, заслуговує на особливу увагу досвід продовження навчання після закінчення початкової школи. За результатами учні отримують рекомендацію щодо продовження навчання в одному з трьох типів шкіл: основна школа, реальна школа або гімназія. Як правило, початкові школи об'єднуються в одну середню школу (Allgemeineschule). Учні продовжують навчання в основній школі (з 10-12 до 16 років) і середній спеціалізованій школі (з 16 до 19 років).

Підкреслимо, що успішність у початкових школах Німеччини оцінюється починаючи з третього класу за шестибальною шкалою: 1 (відмінно), 2 (добре), 3 (задовільно), 4 (достатньо), 5 (незадовільно), 6 (дуже погано). Для невстигаючих учнів, організовуються додаткові заняття позанавчальний час.